

Dagomba!

Jaargang 13, nr 3, september 2011

In dit Donateursblad:

Lokale vrijwilligers in Zambia belangrijke schakel in acceptatie-proces bij kinderen met een handicap. **Pagina 2**

Lees meer over ons werk in het Child Development Centre in Malawi, waar medewerkers zich met hart en ziel inzetten voor kinderen met een verstandelijke beperking. **Pagina 2**

GGZ Drenthe in Zuidlaren collecteert al 15 jaar voor psychiatrisch ziekenhuis St. John of God Centre in Malawi. **Pagina 3**

'Begrip is het allerbelangrijkste'. Een interview met de familie Taverniers, die geld schonk aan Elvira School na de geboorte van hun kindje met het syndroom van Down. **Pagina 3**

Korte berichten **Pagina 4**

'Dankzij de inzet van vrijwilligers zoeken ouders nu sneller hulp'

2

'Het voelt goed om collega's en patiënten in Malawi op deze manier te steunen'

3

'We moeten beseffen dat levensgeluk met de allerkleinste zaadjes geoogst kan worden'

3

Speciale aandacht voor de kwetsbaarste groepen

Deze dubbeldikke Dagomba is geheel gewijd aan het thema 'geestelijke gezondheidszorg'. Johannes de Deo, geestelijk vader van de Hospitaal-Broeders, ontfermde zich al over mensen in geestelijke nood in een tijd dat 'geesteszieken' in Europa nog verstoten werden uit de maatschappij (zie kader).

Geestelijke gezondheidszorg is in al die eeuwen het specialisme van onze organisatie gebleven. In 53 landen bieden we zorg aan deze kwetsbare groep; van kinderen tot ouderen. In Afrika, het continent waar de nood het hoogst is, zijn daar in de afgelopen jaren nog heel wat andere werkgebieden bijgekomen: scholen, algemene ziekenhuizen, voedselprogramma's en WATSAN-programma's (water en sanitatie). Met de World Mental Health Day op 10 oktober in het vooruitzicht, leek het ons goed om aandacht te besteden aan wat we allemaal hebben bereikt in onze centra in Afrika. Deze dag, die onder auspiciën staat van de World Federation of Mental Health staat in het teken van de zorg voor mentaal kwetsbare groepen. Vooral in Afrika, waar mensen überhaupt moeite hebben om in de eerste levensbehoeften te voorzien, is

geestelijke gezondheidszorg een ondergeschoven kindje. Terwijl er treurig genoeg een directe relatie bestaat tussen het hebben van een chronische ziekte en psychiatrische problematiek. Meer dan 60% van de sterfgevallen in de wereld wordt veroorzaakt door chronische ziektes als diabetes, cardiovasculaire aandoeningen, HIV en kanker. In ontwikkelingslanden ligt dit cijfer zelfs op 80%. Mensen met deze ziekten, lijden veel vaker aan depressies of angststoornissen. In Europa is de zorg redelijk ingesteld op die combinatie van lichamelijke en mentale diagnoses: in Afrika is dat absoluut niet het geval. Wij proberen daar iets aan te doen. Onder andere in Malawi, Mozambique, Zambia en Senegal.

In dit nummer leest u over ons werk in het Child Development Centre in Malawi,

waar onze medewerkers zich met hart en ziel inzetten voor kinderen met een verstandelijke beperking en over een project waarbij vrijwilligers gezinnen thuis zorg en opvoedingsadvies bieden. Verschillende donateurs vertellen over hun schenkingen aan onze projecten in Afrika. Ook kijken we naar de verschillen tussen de Nederlandse gezondheidszorg en die in Afrika. We laten u op speelse wijze kennismaken met de dagelijkse gang van zaken in ons ziekenhuis voor geestelijke verzorging in Fatick, Senegal. We hopen dat u ons blijft steunen in dit belangrijke werk voor deze zo kwetsbare groepen. ■

Venegas Centre in Mzuzu, Malawi

Johannes de Deo (1495-1550), stichter van de orde van de Hospitaal-Broeders, beschouwde krankzinnigen niet als bezetenen door de duivel, maar als patiënten die geholpen moesten worden. Dat was in die tijd een revolutionaire gedachte. De later heilig verklaarde Johannes werd tot zijn missie gedreven nadat hijzelf wegens een inzinking was opgenomen op de krankzinnigenafdeling van een gasthuis in Grenada, waar de behandeling bestond uit marteling en vastketening. Na zijn ontslag uit het gasthuis opende hij een opvanghuis voor zieken en armen, onder wie velen met een geestesziekte. Zijn voorbeeld zou door velen worden gevolgd, waarmee Johannes de Deo aan de wieg heeft gestaan van de zorg voor geesteszieken wereldwijd.

Wij vinden het belangrijk dat u weet hoe uw geld besteed wordt. Daarom sturen we u dit Donateursblad over onze projecten. Een dagomba is een Afrikaanse trommel die ook wel 'talking drum' genoemd wordt. Hij brengt een speciaal geluid voort dat ver draagt. En dat is precies wat deze nieuwsbrief ook wil doen.

Lokale vrijwilligers in Zambia vormen brug tussen dorpingen en medisch centrum

In Zambia worden verstandelijke en lichamelijke handicaps vaak toegeschreven aan hekserij. Daarom zoeken dorpingen hiervoor ook traditionele hulp, en is het moeilijk hen te stimuleren een reguliere arts te zoeken. Voor veel Afrikanen is hekserij deel van het dagelijks leven. Magie speelt een rol in alle onderdelen van de samenleving, of het nu om de rechtspraak, gezinszaken of rampspoed als een mislukte oogst gaat. Vaak weten veel dorpingen niet hoe zij met een gehandicapt kind om moeten gaan. Of zij zijn zich niet bewust van de hulp die er voor handen is. Dankzij de bemiddelende rol van een groep Afrikaanse vrijwilligers, lukt het echter steeds vaker die gezinnen de goede zorg te bieden.

Elf lokale vrijwilligers in Zambia functioneren als brug tussen hun eigen dorpsgemeenschap en ons Holy Family Center. Hun werk is van onschatbare waarde: zij identificeren kinderen en volwassenen met een handicap en zorgen dat deze mensen en hun families weten dat er hulp beschikbaar is: van fysiotherapie, krukken en protheses tot informatiebijeenkomsten.

Omdat de dorpingen de vrijwilligers vertrouwen, zijn zij openhartiger over hun problemen. De vrijwilligers hebben allemaal een middelbare schooldiploma. Voor hun inzet krijgen zij kleine giften zoals olie en suiker.

Met een reisvergoeding worden zij gestimuleerd om deel te nemen aan de vrijwilligers workshop. Ze werken samen met de dorps-voorzitters om mensen met een handicap te bereiken. De dorpsvoorzitters helpen mee met de identificatie van hulpbehoevenden maar zij spelen ook een grote rol in de acceptatie van de vrijwilligers in de dorpen.

Outreach programma

Patiënten die niet naar het centrum kunnen komen omdat zij te arm of te ziek zijn, of geen vervoer hebben worden opgenomen in de outreach programma's van het Holy

Family Center. Hierbij bezoeken artsen en verplegers de dorpen in de omgeving van het centrum. Dankzij outreach krijgen veel mensen toch hulp en zijn zij niet alleen afhankelijk van traditionele en lokale genezers. Dankzij de inzet van vrijwilligers zoeken ouders nu sneller hulp wanneer hun gehandicapte kind medische zorg nodig heeft.

Veel gezinnen verborgen hun kind omdat ze zich schaamden voor de handicap van hun kind. Dankzij de inzet van vrijwilligers is het nu geaccepteerd dat men hier hulp voor zoekt. Hele gemeenschappen worden

gezien op hun plicht om mensen met een handicap te helpen in plaats van ze te discrimineren en te stigmatiseren. Hierdoor krijgen mensen met een handicap veel meer eigenwaarde.

Dankzij de vrijwilligers worden zes gebieden rondom het Holy Family Center bereikt. In totaal zijn nu bijna 800 gehandicapte volwassenen en kinderen bij de outreach programma's betrokken. In de toekomst worden de outreach programma's uitgebreid naar andere rurale gebieden en worden er meer vrijwilligers aangevraagd.

Onze Outreach vrijwilligers in Zambia

‘Opgeven is geen optie...’

Het is een veelzeggende opmerking van psycholoog en coördinator Devlin Silungwe als hij vertelt over zijn werk in het Child Development Centre in Mzuzu, Malawi. Hier worden kinderen met een verstandelijke beperking geholpen en verzorgd.

Devlin Silungwe

Het centrum heeft de laatste jaren een enorme ontwikkeling doorgemaakt. In 1995 begon Aidan Clohessy met een klein centrum. Inmiddels is het centrum - onderdeel van het St. John of God Centre in Mzuzu, Malawi - uitgegroeid tot het beste ziekenhuis dat geestelijke verzorging biedt in het land. En dat alles met hulp van de HospitaalBroeders.

Vorig jaar gaf Devlin Suzan van Otterdijk, medewerker van HospitaalBroeders er een rondleiding. Allereerst werd een kijkje genomen in de Elvira-school, een school voor speciaal onderwijs. “Het onderwijs is er zoveel mogelijk op gericht om de kinderen zo normaal mogelijk te kunnen laten participeren in de maatschappij”, vertelt de psycholoog enthousiast.

In de klas van juffrouw Priscilla zitten zes jongens en zes meisjes die een lichte verstandelijke beperking hebben. Suzan wordt uitbundig toegejuicht als ze binnenkomt. “We proberen de kinderen met een wat zwaardere handicap zoveel mogelijk over de verschillende klassen te verdelen. Het is onnodig om ze teveel te isoleren. Op deze manier ontstaat er veel meer interactie en dat is voor alle kinderen goed. Uiteraard proberen we hier de klassen zo klein mogelijk te houden zodat alle kinderen de nodige individuele aandacht krijgen maar vanwege de budgettaire restricties is dat niet mogelijk. We willen aan de andere kant ook zo veel mogelijk kinderen helpen, dus dat is altijd een wankel evenwicht” legt Devlin uit.

Een klein jongetje in gescheurde kleren, dat het syndroom van Down heeft, komt meteen op Suzan aflopen met een stoeltje

waar de gast op kan gaan zitten. “Wij zijn de enigen die kinderen met een handicap op kunnen vangen”, gaat Devlin verder. “De ouders doen niets en de gemeenschappen waar ze in wonen ook niet. Alles komt eigenlijk op onze schouders terecht. So you can't get tired. De kinderen hebben vaak niemand anders.”

Radioprogramma

“De Elvira-school in Mzuzu is de enige plek in het noorden van Malawi waar deze kinderen heen kunnen. De spoeling is sowieso erg dun met maar drie ziekenhuizen in heel Malawi die geestelijke gezondheidszorg

St. John of God Community Services

Malawi, een land met 13 miljoen inwoners, beschikt over welgeteld één psychiater. Er zijn 3 instellingen gericht op geestelijke gezondheidszorg. Het St. John of God Community Services in Mzuzu, Noord-Malawi is er een van. Het is ook het grootste centrum. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van lokale middelen en de inzet van lokale medewerkers. Het centrum biedt geïntegreerde zorg en is community based: dat wil zeggen dat behandeling zowel in samenwerking met de families, als met de gemeenschap als geheel, plaatsvindt. Met gemeenschapseducatie wordt geprobeerd de emancipatie van mensen met een verstandelijke beperking te vergroten.

aanbieden.” Devlin vertelt hoe ouders in contact komen met de school in een land met zo weinig faciliteiten. “In Malawi is de radio de belangrijkste informatiebron voor veel mensen. We hebben een radioprogramma waarin we vertellen welke diensten we allemaal aanbieden in het centrum hier in Mzuzu.”

De ouders spelen een belangrijke rol bij de behandeling. “We proberen ze er zoveel mogelijk bij te betrekken. Twee keer per week wordt er een ‘positive parenting’ bijeenkomst gehouden. Ouders krijgen advies hoe ze zelf hun kindje kunnen begeleiden maar er wordt ook hulp aangeboden. Dat is nodig, omdat het voor sommige ouders nog steeds een schande is dat ze een kindje hebben met een beperking. Die traditionele ideeën zijn moeilijk uit te bannen, maar we doen hard ons best dit te veranderen. Zo beschikken we over een team van getrainde vrijwilligers, dat moeders die net bevallen zijn van een kind met een handicap uitlegt dat hun kindje speciale aandacht nodig heeft.”

Voor veel kinderen is de Elvira-school niet het eindstation. Een aantal gaat daarna naar het Venegas Centre voor verdere begeleiding. Hier zijn dus vooral wat oudere kinderen te vinden. Sommige kinderen gaan naar het Institute of Vocational Training. Tijdens deze driejarige opleiding leren ze een beroep. Devlin, vol trots: “Veel van de kinderen die de opleiding volgden hebben inmiddels een baan bij een baas of werken soms voor zichzelf. Iets wat zonder dit centrum niet mogelijk was geweest.” ■

Anne Gietema:

‘Dat we mensen in Malawi kunnen ondersteunen, is alleen maar mooi’

De meeste mensen kennen het dorp Zuidlaren alleen van het kinderliedje Berend Botje, die uit varen ging. Waar men het ook nog van zou kunnen kennen: dit kleine Drentse dorp - op een steenworp afstand van de stad Groningen gelegen - herbergt de grootste jaarlijkse paardenmarkt van Europa. Bij de HospitaalBroeders is het dorp vooral bekend omdat de GGZ-afdeling in de plaats de HospitaalBroeders al jaren steunt.

Jaren geleden werd tijdens de zondagse kerkdienst voor het eerst geïmplementeerd voor het psychiatrische ziekenhuis in Malawi. De Oud-Katholieke geestelijke verzorger van GGZ-Groningen nam daartoe het initiatief en de collectes zijn altijd doorgegaan. Al jarenlang zorgt geestelijk verzorger Anne Gietema ervoor dat er elke eerste zondag van de maand tijdens de kerkdienst wordt geïmplementeerd voor Malawi. Genoeg reden om deze bijzondere maan eens op te zoeken en te vragen naar de beweegredenen van deze trouwe groep donateurs.

Bij binnenkomst op complex Dennenoord worden we hartelijk welkom geheten door enkele van de 450 bewoners die hier permanent en tijdelijk wonen. Anne Gietema - 57 jaar en van huis uit theoloog - ontvangt ons met koffie en steekt meteen van wal: “Als professionals in de zorg werken we hier hard, samen met de patiënt, aan het welbevinden van de patiënt. Vanuit onze compassie voor mensen en hun verhalen proberen we de autonomie en de maatschappelijke participatie van de patiënt te vergroten. We hebben ruim 100 mensen in het verpleeghuis en meer dan 350 patiënten die psychiatrische zorg ontvangen. Juist het open karakter van dit complex zorgt ervoor dat we grote stappen voorwaarts hebben gemaakt in de zorg.”

Bevoorrechte positie

De GGZ-groep heeft zes geestelijke verzorgers. En deze hebben het druk in Zuidlaren. Overall waar Anne loopt maakt hij even een

praatje of schudt hij een hand. Op de vraag waarom zijn GGZ-groep al vanaf 1996 de HospitaalBroeders steunt, antwoordt hij: “Wij zijn daar ingerold omdat die collectes ooit door mijn voorganger zijn gestart. En wij zetten die traditie graag voort. Elke eerste zondag van de maand collecteren we voor het St. John of God Centre in Malawi. Geestelijke gezondheidszorg is ons werk en we begrijpen dat die zorg in Nederland op een veel hoger niveau wordt aangeboden. Dat er in Afrika een ziekenhuis staat waar ook geprobeerd wordt om een hoge mate van kwaliteit te bieden, dat kunnen we alleen maar ondersteunen. We vinden het belangrijk om tijdens onze kerkdienst stil te staan bij de bevoorrechte positie die we hier hebben. Dat we mensen in Malawi kunnen ondersteunen is alleen maar mooi en dat doen we dan ook graag.”

Voor de bouw van een modern krankzinnigengesticht kocht de Vereniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland in 1892 een stuk dennenbos ten westen van Zuidlaren aan. Anne laat ons een bijzondere inscriptie zien

“Vroeger was dit een gesloten inrichting. Dat is nu gelukkig veranderd. Onze patiënten worden tegenwoordig goed begeleid, maar ze hebben de vrijheid om in en uit te lopen. De open en vooral groene omgeving werkt rustgevend.”

op het hoofdgebouw van complex Dennenoord, dat in 1895 werd geopend. De inscriptie boven de voordeur is een spreuk uit Mattheus (8:16) die herinnert aan het feit dat op dit terrein al meer dan 125 jaar geestelijke zorg wordt gegeven.

Zingeving

In het parkachtige gebied staan de wooncomplexen van de bewoners verspreid over het terrein, er is een oude watertoren en er zijn hertjes en geitjes die achter een afsluiting rondhuppelen. Anne neemt ons mee naar de Ontmoetingskerk, waar elke zondag een dienst wordt gehouden. Hij reageert verrast als we hem vertellen dat alle collectes van zijn groep vanaf 1996 al meer dan 10.000 euro hebben opgeleverd. “Het voelt goed om mijn collega's in Malawi op deze manier te steunen. En natuurlijk de patiënten die daar worden behandeld. Ik ben als jonge vent theologie gaan studeren

‘Begrip is het allerbelangrijkste’

Katlijn en Tom Taverniers schonken maar liefst 3.300 euro aan de Elvira school in Malawi ter ere van de geboorte van hun derde kindje, Rafael. Omdat het stel zelf een dochtertje heeft met het downsyndroom wilden zij graag iets betekenen voor kinderen in Afrika met een handicap. In plaats van kraamcadeautjes voor Rafaels geboorte vroegen zij hun vrienden en familie een financiële bijdrage te leveren aan de school.

“Een dag als World Mental Health Day is belangrijk omdat het aandacht vestigt op mensen met een geestelijke handicap. Mensen met een handicap worden helaas nog maar al te vaak als ‘abnormaal’ beschouwd. Er wordt vaak angstvallig afstand van ze gehouden. Terwijl wij juist zo veel van ze kunnen leren. Mensen met een verstandelijke

handicap leven vaak sterk in het hier en nu. De jachtigheid en het materialisme in onze maatschappij doen ons vaak vergeten hoe eenvoudig het kan zijn om van het leven te genieten.

Wij zouden met andere ogen naar deze mensen moeten kijken en beseffen dat le-

vensgeluk met de allerkleinste zaadjes kan geogst worden. Dit merken we sterk bij onze dochter. Haar handicap maakt dat we ons leven hebben moeten aanpassen, maar heeft ook veel positieve gevolgen voor de manier waarop we in het leven staan. Je leert om te relativeren. Iedere stap, hoe klein ook, is voor haar en voor ons een overwinning. Ook hebben we geleerd om meer van eenvoudige dingen te genieten. Ons dochtertje heeft jammer genoeg veel gezondheidsproblemen. Ze is geboren met een ernstige hartafwijking, heeft op 1-jarige leeftijd leukemie gehad en kreeg er vorig jaar een ernstige hartziekte bovenop. Toch blijft ze altijd het meest goedlachse en gutigste meisje.

Omdat we er zelf veel ervaring mee hebben, vinden we projecten waarbij jonge kinderen met een handicap en hun ouders worden gesteund in ontwikkelingslanden zeer belangrijk. Kinderen zijn sowieso kwetsbaar; kinderen met een handicap

zijn dat nog veel meer. Een goeie opvang en ondersteuning van jongsafaan is broodnodig om de kinderen en hun familie te laten integreren in de maatschappij. Begrip is naar onze mening een heel belangrijk aspect. Zodra er begrip is voor de situatie rond mensen met een handicap, zal er ook een grotere goodwill worden gecreëerd om deze mensen deel te laten uitmaken van de samenleving.” ■

Dillirani uit Malawi profiteert van de vrijgevigheid van de Taverniers

Korte berichten

Nieuw röntgen-apparaat Lunsar

Twee maanden heeft het nieuwe röntgenapparaat er over gedaan om op zijn bestemming aan te komen in ons ziekenhuis in Lunsar, Sierra Leone. Met vereende krachten werd het naar de daartoe bestemde ruimte getild door de medewerkers van het ziekenhuis.

Plannen voor nieuw centrum in Lilongwe

In de volgende Dagomba besteden we aandacht aan de plannen voor de opening van een nieuw centrum in Lilongwe, de hoofdstad van Malawi. Er is hier geen gespecialiseerde kliniek voor kinderen met een beperking.

Daarnaast ook een verslag van een bezoek aan Kenia. In ons ziekenhuis in Tigania zwaait Broeder Brice uit Benin sinds een jaar de scepter. In die korte tijd heeft hij met zeer beperkte middelen enorme vooruitgang geboekt. Helaas worden patiënten nog steeds vervoerd in een zeer oude ambulance die hoognodig aan vernieuwing toe is. In de vierde Dagomba

van dit jaar een gesprek met Broeder Brice en zijn ambitieuze plannen in Tigania. Een kijkje in de keuken van een Afrikaans ziekenhuis....

Donateurs bedankt!

Dankzij onze donateurs konden we een kleine kliniek in het Ghanese Amrahia opstarten. Vanuit deze kliniek zullen de gemeenschappen in de verre omgeving worden bezocht door onze outreach dokters. Daarnaast werd de generator in het zie-

kenhuis in Asafo vernieuwd. Dat was nodig omdat door het uitvallen van de elektriciteit in dit afgelegen gebied het ziekenhuis vaak zonder stroom komt te zitten. Een betrouwbare eigen energiebron is dus van levensbelang.

Een dag in...

..het centrum voor geestelijke gezondheidszorg in Fatick, Senegal.

Deze jonge vrouw lijdt aan psychische stoornissen. Gelukkig is er professionele hulp in het ziekenhuis die haar helpt.

Op de afdeling ergotherapie werkt een patiënt aan een schilderij. Een andere patiënt speelt een spelletje met een therapeut.

De zieke moeder van dit jongetje is net opgenomen. Hij maakt zich zorgen over haar gezondheidstoestand. Toch lees je op zijn gezicht nog hoop.

Na de dagelijkse therapie is het tijd voor ontspanning en een gezellig praatje op de binnenplaats.

Meldt u aan voor de E-nieuwsbrief!

Abonneer u nu op de E-nieuwsbrief van de HospitaalBroeders en u bent altijd op de hoogte van projecten en acties. Bovendien staat de E-nieuwsbrief vol leuke video's en foto's.

Zo hebben we in augustus een ziekenhuis in Kenia bezocht. Van dit

bezoek is een film gemaakt waarin u kunt zien wat er hier allemaal gebeurt.

Meldt u aan via onze website www.hospitaalbroeders.nl. U ontvangt de E-nieuwsbrief zesmaal per jaar.

HOSPITAALBROEDERS
JOHANNES DE DEO

Gasthuisvest 13 zwart
2011 ET Haarlem

T 023 53 43 475
info@hospitaalbroeders.nl
www.hospitaalbroeders.nl
Rabobank 3844.21.733

Inschrijvingsnummer Kamer van
Koophandel Haarlem: 41058935.

De HospitaalBroeders worden door de Belastingdienst aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Dit betekent dat de stichting voldoet aan de strenge eisen die de overheid stelt aan goede doelen betreffende hun financiële beleid. Goede doelen met de ANBI-status hoeven geen successie- en schenkingsrechten af te dragen over schenkingen en erfenissen. Wij vinden een goed contact met onze donateurs erg belangrijk. Uw telefoontjes en e-mails zijn daarom altijd welkom. Dagelijks zijn wij te bereiken tussen 09.00 en 17.00 uur. Wij vinden het ook leuk als u langskomt, maar dan wel graag op afspraak.

Colofon

Dagomba wordt vier keer per jaar verzonden aan donateurs en belangstellenden van de HospitaalBroeders.

Eindredactie: David Heyer, Manager Nederland.

Redactie: Suzan van Otterdijk, Communicatie en Fondsenwerving, Hagar Roijackers en Bibejan Lansink.

Projectcoördinatie: Mailtraffic, Zwolle

Vormgeving: SQZI, Arkel

